

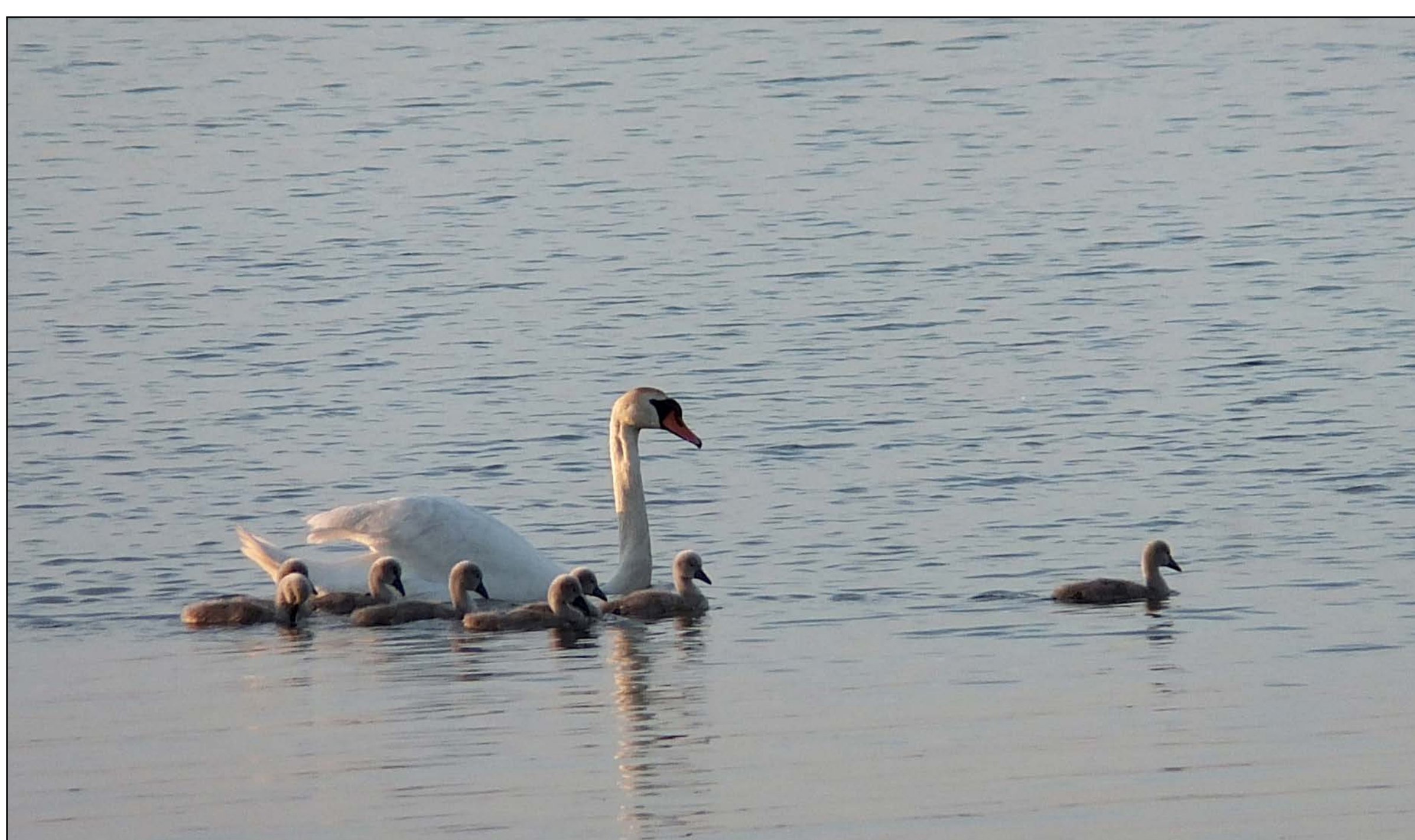
Linnud

Rasvatihane

Kuldnokkad

Kühmnokk-luik poegadega

Linde on tunduvalt lihtsam näha, kui loomi. Linnud teavad, et ega inimene neile järele lennata ei suuda ja on kohati üpris julged. Tavaliselt on linnud ikkagi kusagil kaugemal. See tähendab, et me ise ei märka seda, aga linnud hoiavad kogu aja ohutut vahemaad.

Kõige lähemale tulevad talvised toidulaua külastajad. Neid sunnib tagant tühi kõht. Kõige sagedamini võib toidulaual näha rasvatihast ja sinitihast. **Sinitihane** on see väiksem veli, kellel on sinine mütsike peas. **Rasvatihane** on see suurem ja tähtsam, musta mütsiga asjaline.

Harvem tulevad sööma **sootihased** või **põhjatihased**. Neil on üsna raske vahet teha. Mõlemad on helehalli kõhualusega, tumedama seljaga ning musta mütsiga. Sootihane on väga kartmatu ja võib mõnikord ka otse inimese pihust süüa.

Väga sage ja pisut ülbelt käituv söömaline on **rohevint**. Nemad lammutavad seemned kohapeal ja söövad sisu ära. Tihased aga võtavad toidupala ja lendavad eemale oksale sööma.

Mõnikord võib talviti näha sinakashalli ülapoole ja punaka kõhualusega **metsvinti** ja oranži-musta-valgekirjut **põhjavinti**. Kõige uhkem külaline on pruunikat värvi, hiiglasliku nokaga ja teistest suuremat kasvu **suurnokk-vint**. Tema armastab kõige enam kirsside ja metsikute ploomide kive, aga ka muid suuremaid ja kõvema kestaga seemneid.

Üsna tavaline toidulaua külaline on ilus kollakase ja pruuni sulestikuga **talvike**, veidi harvem võib näha pisikest erkpunase näo ja kurgualusega **urvalindu**, pruunikirjut **varblast**, mõnda üksikut **hallrästast** või **musträstast**, harva ka **kuldnokka**. Suurematest lindudest on sageli kohal **pasknäär** – kirju ja ilus lind, kelle kõhualune on päikeseloojangu värvi punane, tiibadel aga ilutseb rahvuslik sini-must-valge muster. Mõnikord ilmub välja ka **suur-kirjurähn**, uuristab nokaga pekitükki, endal nägu silmadeni rasvane.

Varakevadisi metsa- ja pargilaulikuid märkame tavaliselt kõige paremini.

Kõige ilusam kevadhäl on aprillikuine päikesetõusule eelnev või loojangule järgnev rästalaul. Kõige kõlavamad videviku laulikud on **laurürästas**, **musträstas** ja **punarin**. Kõik nad alustavad juba poole öö ajal, tund kuni kaks enne päikesetõusu. Päeval laulavad nad loiult, aga alustavad uuesti siis, kui päike metsa taha vajub. Rästaste selge ja kõlav flöödivile kostab kaugemale, sinna vahele veeretab **punarin** on peenikest pitsilist vilet, millel polegi õiget rütmi. Lautililgad justkui pudenesid kastekannu sõelast. Kui siis veab, võib kuulda ka **kodukaku** või **händkaku** kumedit huikamist või **värbkaku** peenikest vilet.

Kui mets juba hiirekõrvul ja ilmad veidi soojemad, saabuvad lehelinnud ja seejärel ka pöösallinnud. Neid tasuks täitsa tunda, mõlemas perekonnas on õige mitu tavalist igapäevast linnuliiki. Laulu abil on lihtsam vahet teha, välimus on neil üsna sarnane.

Kõige lihtsama lauluga on **väike-lehelind** ehk silksolk. Tema laulabki „silksolk! silksolk!“ justnagu tilguks kraan. Teda on kutsutud ka lüpsilinnuks, sest vanasti, kui lehm juba enam-vähem lüpstud oli, tilkusid viimased piimatilgad lüpsikusse samamoodi: „silksolk!“.

Teine varasem saabuja on **salu-lehelind**. Tema laulu on algul raske kirjeldada, aga kui see kord selge, siis on juba lihtne. Salu-lehelinnu laul on pisut nukra kõlaga vilerida kõrgemast noodist allapoole, madalama noodi suunas. Nagu väike nukker vilepill.

Mets-lehelindu aga kutsuti sada aastat tagasi trükitud linnuraamatus „siristaja-lehelinnuke“, sest tema siristab peaaegu nagu rohutirts, ainult et hoogsamalt. Algab

see sirin aeglasemate nootidega ja lõpupoole muutub üha kiiremaks. Välimus on neil kõigil tagasihoidlik. Selja poolt on nad rohekashallid, pisut rohelise oliivi värvi. Kõhualune on osalt kollakas, osalt valge. Nad on ühed väiksemad linnud meie metsades.

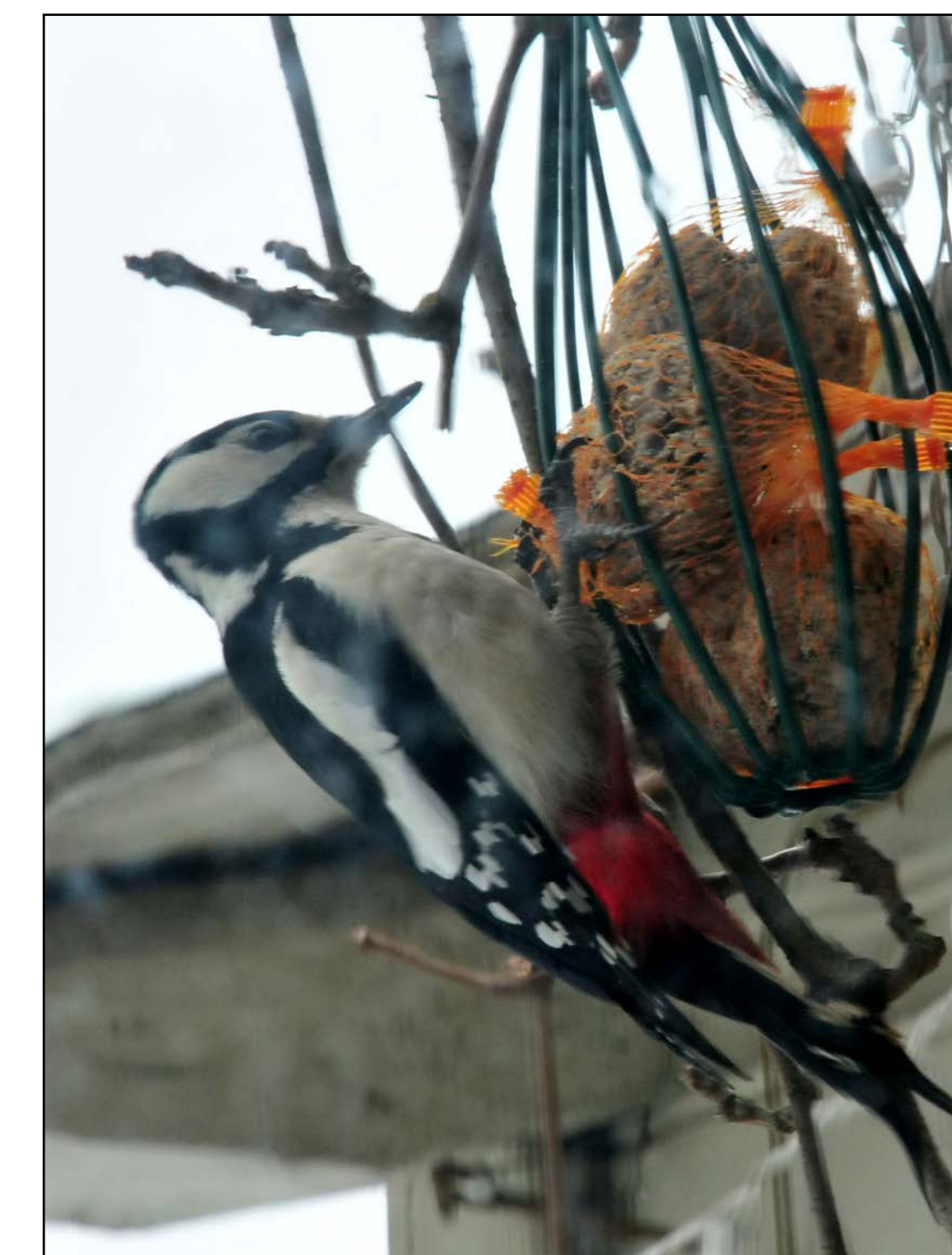
Pöösallinnud on pisut suuremad, pealtpoolt tumedamad hallikad või pruunikad, altpoolt heledamad hallikad. Pöösallindude laul on enamasti kiire segasevõitu mulin ja vulin, eriti **aed-pöösallinnul**. Tema kõlab, nagu oleks pliidiil väike tuline supipott. Ikka muliseb ja podiseb ja ei taha kuidagi vait jääda. Või nagu väike metsaoja kivide vahel. **Mustpea-pöösallind** on tumeda mütsike-sega ja tema vulinat kaunistavad kõlavad flöödiviled. Laul ise on ka lühem, kui aed-pöösallinnul. **Pruunselg-pöösallinnu** selg ongi pruunikas, nagu nimi ütleb ja saba on pisut pikem kui teistel. Silma torkab ka, et tema kurgualune on helevalge. Laul on tal veidi aed-pöösallinnu moodi, aga karedam ja lühem. Siis elab meil veel **väike-pöösallind**, teistest sugulastest pisem ja tagasihoidlikuma välimusega. Tema ei mulista ega vulista. Tema laul kõlab nii, nagu veaks keegi pulgaga mööda aialippisid: „kläkk-kläkk-kläkk-kläkk!“

Kuna Virtsu ümber on peaaegu igal pool meri, siis võiks üle vaadata ka paar merelindu. Kui ilmad on juba nii soojad, et esimesed veesilmad on merel vabad, võib nendel ujumas näha pisikesi musta peaga parte, kelle põsel on ümmargune valge laik. Need on **sõtkad**, kes kaugemale arktikasse rännates peatuvad siin ja nuumavad ennast niipalju kui võimalik. Nende kevadine helisev tiivavihin on üks ilusamaid kevadehääl. Siis on juba selge, et kevad tuleb kindlasti. Varsti algabki merel suur tungimine, sest sajad tuhanded linnud, kes tulevad soojematest vetest, tahavad selleks ajaks kaugemale jõuda, kui seal lumi sulab. Peab ju õigel ajal kohal olema, muidu jääb heast pesakohast ilma. Seda suurt rännet näha ei olegi nii lihtne. Linnud on kaugel merel ja palja silmaga näeb ainult kaugest sagimist. Binokliga näeb pisut paremini, aga kõige parem on ikka vaatlustoru ehk pikksilm.

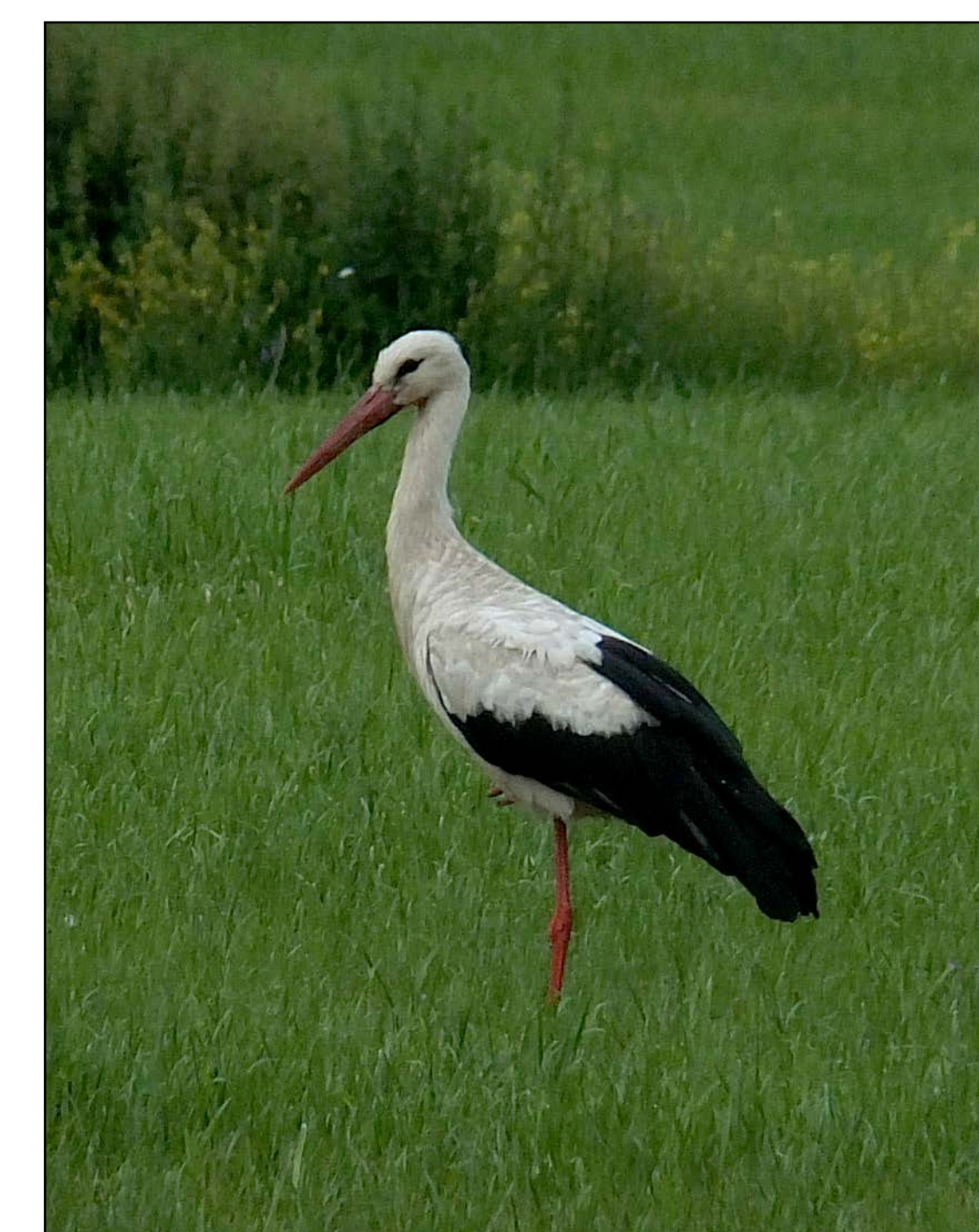
Üks toredamaid varakevadisi parte on **aul**. Isegi binokliga võib tema valget kaela ja pead selgesti näha ning kaelal pruuni laiku. Kere on mustavalgekirju, emaslindudel pruunikam. Saba on aulil hästi pikk ja peenike. Aul on viisakas lind – hüüab kõigile oma nime: „Aa-aullii!“ Kummaliselt jäme ja kare hääl nii pisikesel pardil. Rändeaeg on Eestis läbi mitu miljonit auli. Siia nad pesitsema ei jää, lendavad kaugemale põhja. Soojadel talvedel jäävad küll meie kanti talvituma. Aulid söövad merepõhjast limuseid ja suudavad sukelduda 60 m sügavusele.

Vaeras on tüki maad suurem, ronga suurune ja ronk-musta värvi part. Vaeraid on kahte liiki: **mustvaeras** ja **tõmmuvaeras**. Tõmmuvaeral on valge laik põsel ja ka tiival, muidu on ta sama must kui mustvaeras. Rändeaeg on aprillis ja mais. Siis võib mõlemaid vaeraid merel näha väga arvukalt – lausa mitusada tuhat lindu liigub meie vetest läbi. Osad tõmmuvaerad jäävad ka Eestisse pesitsema, näiteks väikestele meresaartele.

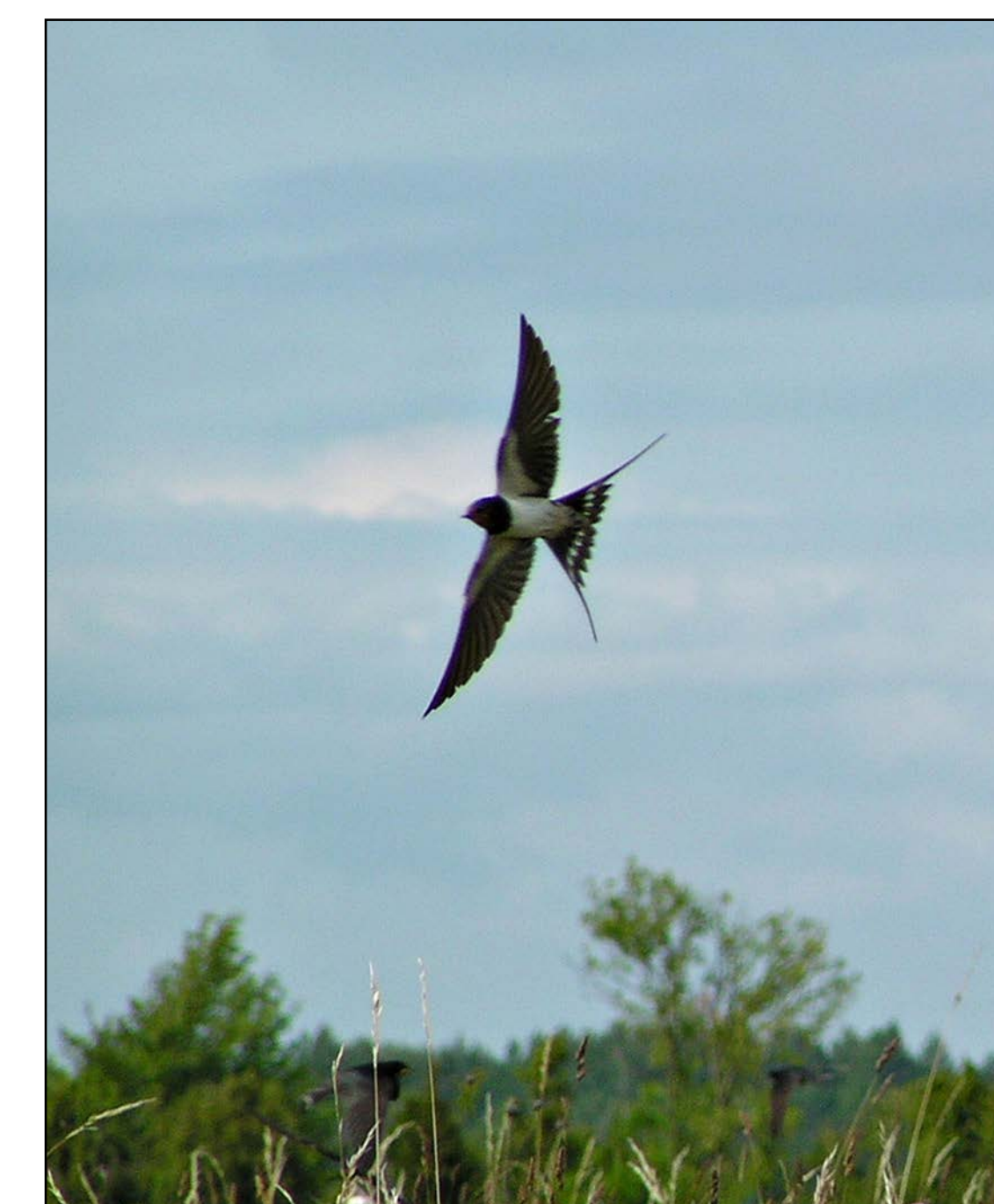
Üks suur ja uhke part on **ristpart**. Teda kohtab ainult mere ääres, tema jõgede ja järvede äärde ei lähe. Väikese hane suurusel valgel linnul on piki ja risti keha tumedamad vöödid, mis moodustavadki risti. Ristpart näeb pisut välja nagu lendav ja ujuv ristirüütel. Kevadel pulmade ajal hakkavad isapardid eputama oma „varandusega“ - lendavad majade ja kuuride katustele ja kaagavad hane häällega. Nad näitavad kõiki pööningute ja katusealuste auke ja muid kohti, kuhu nad pesa teha võiksid, aga miskipärast kunagi ei tee. Palju mugavam on teha pesa ikka merele lähemale, näiteks randa või mõnele saarekesele.

Suur-kirjurähn

Toonekur

Suitsupääsuke

Ristpardid